İlk adım
50 TL
ÖZEL SAYI

İşçiler ve Toplum
KİTAP DİZİSİ

yeni aşama

7 mayıs

ZEMİN

REFERANDUM BİR ALDATMACADIR!

Sosyalistlerin kendilerini görmeleri pek sık mümkün olmuyor. Ender dönemeçlerde böylesi fırsatlar ele geçip, kaçıyor. 6 Eylül'de yapılacak referandum da Türkiye sosyalistlerinin yüzüne tutulan böylesi bir ayna gibi; orada birbirimizi değerlendirip, kendimize çeki-düzen verme fırsatı. Referandum aynasında yalnızca sosyalistlerin "evet", "boş oy", "boykot" seçeneklerine ilişkin tutumları yansımıyor. Bunların yanısıra ve bunlardan çok gelenekleri, stratejileri yansıyor.

Bugün referandum vesilesiyle sosyalistler iki kampa ayrılıyorlar; bu, taktik bir sorun etrafında yanıltıcı bir ayrım. Birbirleriyle hiçbir platformda biraraya gelmeyen iki düşman kardeş (Alınteri/Saçak), tıpkı SHP'yi desteklerken olduğu gibi "evet"te buluşurken, birbirlerine çok yakın dergiler (Yeni Aşama/Yeni Öncü) ayrı düşüyor.

Ayrım bir muğlaklık yaratıyor; buna aldanmamalı. Bugün Türkiye Sosyalist hareketindeki temel ayırımları yeniden tanımlama zorunluluğu var; bu ayırımı Referandumun evet/boş oy/boykot tartışmasının üzerine çıkarak yapmak gerek.

HANGİ GELENEKTEN DEĞİLİZ?

Türkiye Sosyalist hareketinin önemli bir kesimi bir sınıf-uzlaşmacı geleneğin damgasını taşıyor; her dönemeçte, işçi sınıfının bağımsız örgütlenmesini, bağımsız politik tutumunu oluşturmak yerine onun görevlerini başka sosyal güçlere devreden, başkalarından medet uman bir gelenek bu.

12 Eylül sonrasında MDP'ye karşı ANAP'ın zaferinden etkilenenlerin çıkması; sonra 12 Eylül'ü geriletmek için kendilerini ANAP'ı geriletmek zorunda hissedenlerin boy göstermesi; ANAP'ı geriletmek için SHP'ye bel bağlayanların her yanı sarması bu geleneğin sürdüğünü gösteriyor.

Bu geleneğin referandumda da bir kez daha boy gösterdiğini görüyoruz. Bu geleneğinsavunucularıreferandumu işçi sınıfı açısından değil, "Demokrasi", "Ülke Çıkarları" açısından yaklaşıyor. Bunlar "Demokrasinin sınırlarını genişletmek" adına bırakalım. SHP'yi Demirel ve RP'den medet ummaya hazır olanlardır.

Bunlar için "Özal'ı geriletmek 12 Eylül'ü geriletmektir", bunu başlıbaşına bir hedef kabul edip referandumda Özal'ı geriletmeyi amaçlamaktadırlar.

Bunlar için referandum "demokrasi güçleri ile militarizm arasında bir saflaşmadır".

Ve bunlara göre "referandumda 'evet' çıkması... demokrasi karşıtı bu politik sistemin bugüne kadar almış olduğu en büyük darbe olacaktır".

Biz bu anlayışı reddediyoruz. Referandumu gerçek ve somut anlamından soyundurup bir "demokrasi oylaması", "demokrasi"ye giden yolda bir kapının aralanması diye gösterenler; ezilen-sömürülen yığınların bilincini bulandırıp sahte umutlar yaratan bu gelenektendir. Biz bunlarla aramıza bir sınır çekiyoruz; **bu anlayışla "evet" demeyi reddediyoruz.**

BİZCE "REFERANDUM" NEDİR, NE DEĞİLDİR?

Referandum bir kitle hareketinin, bir demokratik hareketin ve sosyalistlerin baskılarının sonucunda elde edilmiş bir kazanım değildir; egemen sınıfların böyle bir baskı sonucunda başvurmak zorunda kaldıkları bir yol değildir.

6 Eylül referandumu demokratik kaygıların ürünü değildir; Özal Hükümeti'nin kendisi için en elverişli olduğunu sandığı koşullarda dayattığı bu tür güven oylamasıdır.

Referandum bu yüzden Özal'ın Demirel'i, Demirel'in Özal'ı altetme mücadelesi olarak sürmektedir. Referandumda oylanan 12 Eylül rejimi değil, onun anayasasının geçici 4. maddesidir.

Referandumda hayır seçeneği 12 Eylül'ü onaylamak anlamına gelir; evet seçeneği kendi başına 12 Eylül'ü reddetme anlamına gelmez.

Referandum "demokrasi"nin oylanması değildir; kimin ne kadar demokrat olduğunun açığa çıkacağı bir sınav hiç değildir.

Referandumdan "yasaksız Türkiye" çıkacağı bir aldatmacadır.

Referandumdan evet oyu çıksa dahi ezilen-sömürülen yığınların sosyalistlerin üzerindeki yasakların kalkması, kalıcı demokratik mevzilerin elde edilmesi ancak ve ancak yığınların kendi eylemlerinin ürünü olacaktır; bu mevzilerin bekçileri de kendileri olmalıdır.

Bu referandumda ve her zaman devrimci sosyalistler kitlelere kalıcı demokratik kazanımları ancak kendi etkinlikleriyle elde edebileceklerini göstermekle ve onların öz-güvenini ve bağımsız örgütlülüğünü geliştirmekle yükümlüdür. Buna yönelmeyen her propaganda kitlelerin bilincini bulandırır.

Demokratik kazanımlar uğruna kitlelerin kendi bağımsız örgütlerinden ve eylemlerinden başka güçlere bel bağlamasına yönelen her tür propagandayı yanlış buluyor ve reddediyoruz.

Bizce referandumun sonucu ne olursa olsun, siyasal demokrasiye ilişkin temel sorunlarımız ve görevlerimiz değişmeyecektir; bu sorunların çözümü ne referandum sandığından ne de herhangi bir sandıktan çıkmayacaktır.

Bu tutumun yasal mücadele platformunu terk etme anlamına gelmediği açıktır. Egemen sınıfların kendi iç çekişmelerinde sosyalistler taraf değildir. Ama bu her seferinde kendi bağımsız tutumlarını dile getirmesi adına boykotçuluğu prensip haline getirmek hiç değildir.

ÜZERİMİZDEKİ TEMEL YASAKLAR

Düşünce özgürlüğüne yönelik bütün yasaklar.

Basın ve yayın özgürlüğüne konan yasaklar.

Kürt sorununun tartışılması üzerindeki tüm yasaklar.

Örgütlenme özgürlüğü önündeki yasaklar.

Toplantı ve gösteri yürüyüşleri yapma özgürlüğüne konan yasaklar.

İşçi sınıfının sendikal hak ve özgürlükleri üzerindeki yasaklar.

— İşçilerin **bütün iş kollarında** grevli toplu sözleşmeli sendikal hakların iadesi.

➡

İLKESEL TUTUM...

İşçi sınıfı mücadelesinde burjuvazinin siyasetiyle işçi sınıfının sosyalist siyasetinin ayrışması en temel sorunlardan biridir. Sözkonusu ayrışmanın gerçekleşebilmesi, öncelikle ve mutlaka işçi hareketi içindeki 'devrimci' çizgilerle 'reformist' eğilimlerin ayrışmasına bağlıdır. Bu gerçekleştirilemedikçe, burjuva ideoloji ve siyasetçi işçi sınıfı saflarında sürekli olarak mevziler tutacaktır. Elbette bu süreç **esas olarak**, işçi sınıfı sosyalizminin başta burjuvazi olmak üzere tüm diğer küçük ve orta sınıf ideolojilerinin etkilerinden kopma mücadelesi olarak adlandırılmalıdır.

Bu kopuş teorik ve pratik bir ayrışma sürecine denk düşer. Bu açıdan esas olarak solun reformizmden kopuşu büyük ölçüde sağlamış kesimlerinin, 'sol sekter populist' etkilerden de arınmak için teorik ve politik bir tartışma-ayrışma sürecine gereksinimi vardır.

Bu sürecin sağlıklı bir tarzda yaşanabilmesinin en önemli besleyicilerinden birisi de **birlikte tartışmak ve birlikte politika üretmek** temelinde yaşanacak bir süreçtir.

Birlikte politika üretmek dedik, çünkü Türkiye sosyalist hareketinin genelinde olduğu kadar, 'devrimci kanat' özelinde de politika üretmek açısından önemli zaaflar sözkonusudur.

Bugün yaşanan referandum pratiği bu açıdan tipik bir örnek oluşturmaktadır.

Eğer politika üretmek 'önceden görüp, önceden davranmak' ve siyasal alanın gündemlerini burjuvazinin tek başına belirlemesine izin vermemekse, referandum pratiğinde ortak bir zaafı bütün sol taşıyor demektir. Çünkü, ne kadar 12 Eylül yenilgisinin sonuçlarını yaşıyor olursak olalım, önceden görüp, önceden davranılması koşulunda egemen sınıfların yürüttüğü ve bizleri de taraf etmek istediği bir pazarlığa müdahale etmek ve bu oyunu bozmak, hiç değilse istedikleri gibi oynamalarını engellemek mümkündü...

Bugün, egemen sınıflar referandumla yalnız kendi içsel sorunlarını kitleler dolayımıyla çözme sürecine girmekle kalmamış, esas olarak en güncel sorunları, Kürt sorunu, cezaevleri kampanyası DİSK tartışmaları, grevler vb. -bir süre için de olsa- kitlelere unutturmayı becermişlerdir.

Bu açıdan bakıldığında da 'önceden görüp, önceden davranma'nın önemi açığa çıkmaktadır. Uzun erimli plan ve programlar çerçevesinde -sosyalistlerin temel yöntemi olan- siyasal kampanyalar yürütmenin önemi de bu vesile ile bir kez daha kanıtlanır. Çünkü sosyalist 'çizgilerin' bu tarzda yürüttüğü kampanyalar, hele de bu kampanyaların çakışması sonucunda ortaya çıkan eylem birlikleri, sosyalistleri hep burjuvaziden bir adım önde tutacaktır.

Öyleyse bu süreçten kalıcı dersler çıkartmak zorundayız. Örneğin gelecek 88 seçimlerinde yine, seçimlere kısa bir süre kala 'SHP mi? Boş oy mu? Boykot mu?' gibi açmazlara hapsolup polemikler sürdürmektense, şimdiden BAĞIMSIZ alternatifimizi yaratmanın yollarını tartışmaya başlamalıyız.

Son olarak vurgulamalıyız ki, yukarıda andığımız perspektiften bağımsız olarak ne 'boş oy', ne 'evet', ne de 'boykot' tek başına doğru politikalar değildir. Önemli olan soruna hangi gözlükten bakıldığıdır.

— Grev hakkına konan tüm yasakların kaldırılması.

— Sendika örgütlenmesi ve yönetimine ilişkin kısıtlamaların kaldırılması.

— Memurların sendikalaşmaları ve siyaset yapmalarının önündeki yasakların kaldırılması.

Gençliğin siyaset yapmasına ve örgütlenmesine yönelik yasaklar.

Siyasal düşünce ve eylemlerinden dolayı hüküm giyen Sosyalistlerin önündeki yasaklar.

1402 sayılı sıkıyönetim yasası ile konan tüm yasaklar.

82 Anayasası ve bu Anayasa'ya dayanan yasaklar ve kanun kuvvetinde kararnameler ile çıkarılan yasaklar.

Yurtdışında yaşamak zorunda bırakılmış ve yurtdışına çıkma hakkı elinden alınmış tüm siyasiler üzerindeki yasaklar.

Güvenlik soruşturması ve fişlemeye dayanan yasaklar.

DİSK'e konan tüm yasaklar.

Kadınlar üzerinde ayrımcılığa dayanan tüm yasaklar ve kısıtlamalar.

Cezaevlerindeki işkence, baskı ve yasaklar.

Bu yasakların kaldırılmasını ve bunlara bağlı sorunların çözümünü herhangi bir burjuva partisine ya da kurumuna havale etmek, bahtımıza ne düşerse razı olmayı kabullenmektir; biz böylesi bir gelenekten değiliz.

Türkiye işçi sınıfı ve sosyalistleri kendi mücadeleleri ile sahip olmadıkları hakların, geldiği gibi gittiğine tanık olmuştur. Ancak kendi mücadelemizle elde ettiğimiz ve öz-örgütlerimizle bekçiliğini yaptığımız hak ve özgürlükler kalıcı olacaktır; bunu bilinçlerimize kazımak için yeni deneylere ihtiyacımız yok.

Biz "Türkiye"nin demokratik bir rejime ulaşması"nın "ancak ve ancak İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nde, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde ve Helsinki Nihai Senedi'nde yazılı temel demokratik hak ve özgürlükleri içeren yeni bir Anayasa" ile "mümkün" olduğunu düşünmüyoruz. Önünde sınıf sıfatı olmayan bir demokrasi kavramını kabul etmiyoruz; demokrasiyi sınıfsal içeriğinden soyutlanmış bir kavram olarak kullananların bir yanılsama içinde olduklarını ve bu yanılsamayı yaydıklarını düşünüyoruz.

Biz kapitalist sömürü düzeninin ve buna dayanan burjuva toplumunun ıslah edilmesinden değil, dönüştürülmesinden yanayız. Kapitalizmi ıslah etmek isteyenler, bununla yetinmeseler bile hedef kabul edenler sosyalistler arasından çıkabilir; biz onlardan değiliz.

Emperyalizmden bağımsızlık sorununun milliyetçi değil, sınıfsal ve enternasyonalist bir bakış açısıyla, kapitalist sömürü ilişkilerinin kaldırılmasından ayrı düşünülemeyeceğini savunuyoruz. Bu Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Etme Hakkı'nı kayıtsız şartsız savunmamıza engel değil.

Bugünden sosyalist demokrasiye giden yolda adı ne olarak konulursa konulsun, hiçbir ara aşamanın temel sorunlarımızı çözmeyeceğinin bilinciyle attığımız her adımda gündelik ve en basit sorunların çözümü ile bu hedef arasında bir köprü kurmayı amaçlıyoruz.

Tek tek kazanımları reddetmiyoruz. Bunları ileri sıçramak için kalıcı mevzilere dönüştürmek istiyoruz: bunlarla yetinmemizi isteyenlerle aramızı açıyoruz. Nihai hedefleri tekrarlamanın bir başına anlamı olmadığının farkındayız; ama bunu unutturup gözden kaçırtmak isteyenlere tekrar tekrar hatırlatmaktan usanmayacağız.

Hedefimiz kapitalist sömürü düzenidir; amacımız her türlü hükmetme biçiminin, eşitsizlik ve ayrımcılıkların kalktığı bir sınıfsız toplumdur, yönetimimiz işçi sınıfının sosyalist yönetimidir.

Devrimci sosyalistler,

Ezilen-sömürülenlerin mücadelelerinin tümünü birleştirmeye çalışmak;

Bugünün mücadelelerinde işçi sınıfının tarihsel çıkarlarını, işçilerin kısmi [illegible] larını dile getirmek;

Her mücadeleyi işçi sınıfının tarihsel görevinin bilincine varması yolunda bir adıma dönüştürmek zorundadırlar.

Bütün taktik adımların bu anlayışın mihenk taşında sınanması temel kaygumuzdur. Görevimiz işçi sınıfını ya da ezilenleri kurtarmak değil, onun mücadelesine katılmak, bağımsız örgütlenmesini sağlamak ve bu yoldaki inisiyatifleri geliştirmek, kendi iktidar organlarının çekirdeklerini içeren her türlü öz-örgütlenmesini destekleyip güçlendirmek, işçi sınıfı hareketine bu yolda bir devrimci bilincin aktarılmasında rol almaktır. Çünkü biz işçi sınıfının toplumun tüm ezilen, sömürülen kesimlerinin politik önderliğine ulaşma yeteneğinde olduğunu ve sınıfsız-sömürüsüz bir topluma geçişi yalnızca bu sınıfın hazırlayabileceğini savunuyoruz.

Basın Açıklaması

İşçilerin, emekçilerin, öğrencilerin, memurun yaşama ve demokrasi hakkını elinden alan onlarca türlü yasağa aldırmayan burjuva partiler, SHP birkaç sözde yasakla uğraşırken, diğer yandan DSP "Bütün yasaklar kalkmalı" diyerek göz boyuyor ve partiler arasında saygın bir yer kapmaya çalışıyor. Giderek yoğunlaşan bu tartışmalar her yerde büyük bir ilgi topluyor. Birtakım siyasilere konan sözde yasaklar, Türkiye işçi sınıfının memurun, öğrencinin, aydının, dar gelirlinin üzerindeki toplumsal yasaklardan daha ileri alınmış, hatta bu birkaç siyasiye konan yasaklar demokrasiyle özdeşleştirilmiştir. Sanki demokrasi varmış gibi 6 Eylül sonucu demokrasinin dönüm noktası olarak gösterilmektedir. Bu yoğun politik tartışmalar içine kendisini sosyalistim diye lanse eden birçok çevre de tempo tutmuştur. Sosyalistleri, işçileri, memurları, dar gelirlileri etkileme yarışına girmişlerdir.

Oysa gerçek sosyalistler, ister siyasal örgütlenme, ister sendikal mücadele, isterse seçimler ve referandumlar sözkonusu olsun, her durumda da işçi sınıfının burjuvaziden ve devletten bağımsızlaşmış faaliyetini çıkış noktası olarak kabul etmek zorundalar. Ayrıca burjuvazi ile mücadelesinde, sınıfın birliğinin hem iki sınıf arasındaki güç ilişkilerini değiştirmede, hem de ara sınıf ve katmanları müttefik olarak kazanmada belirleyici bir rolü olduğunu gözönüne almak mecburiyetindeler.

Bugün Türkiye'de işçi sınıfının ve emekçilerin siyasal faaliyeti burjuva partilere kanalize edilmiş, bağımsız siyasal faaliyeti 1982 Anayasası'yla engellenmiştir. İşçi sınıfının önündeki acil ve dolaysız görev ve talepler ne olursa olsun, sosyalistler bu görev ve taleplerin gerçekleştirilmesinin burjuva güçlerden beklenmesini değil, işçi sınıfının kendi öz faaliyetleri ile bunlar için mücadele vermesini önerirler. Sınıfın burjuvaziden bağımsızlaşmasının çok çeşitli biçimleri olabilir ama özü budur.

Başta işçi sınıfı olmak üzere emekçilerin, memurların, öğrenci ve aydınların, küçük esnaf ve toplumun tüm alt katmanları ve ezilen kesimler üzerinde onlarca yasak uygulanırken, tekelci sermayenin önü alabildiğine açıktır. Onlar istediği sendikayı kurabiliyor, istediği derneği, odayı kurabiliyor, istediği partiyi kurabiliyor, istediğinde devletin TRT'sinde ve kendi basınında özgürce bangır bangır söyleyebiliyor. Sosyalizmi, sosyalistleri en ağır şekilde itham edebiliyor, vatan haini diye aydınları ve şairleri suçlayabiliyor.

Yasaklar tekelci sermaye ve temsilcileri dışında herkese yönelik, her kesimi kapsamına almıştır. Bunun sonucunda işçi sınıfının bilinci geriledi. Baskılardan, burjuvazinin ideolojik saldırılarından propagandasından bunaldı. Şaşkına döndü, darmadağın oldu. Kendisine verilenle yetinir hale getirildi. İşsiz kalmaktan korktu. Yeni yasaklar da elini kolunu bağladı.

— İşçiler zoraki sarı sendikaların boyunduruğu altına alındı.

— İşçilerin beğenmedikleri sendikadan başka bir sendikaya geçmeleri zorlaştırıldı.

— Özgürce toplu sözleşme yapabilme engellendi.

— %10 baraj sistemi getirilerek yeni sendika kurma zorlaştırıldı.

— 10 yıl fiili çalışma mecburiyeti getirilerek sendika yöneticisi olmak her işçinin hakkı olmaktan çıkarıldı.

— Sendikalara siyaset yapma ve siyasi partilerle ilişki kurma yasaklandı.

— Siyasi bir suçtan dolayı yargılanan bir işçinin sendika yöneticisi olması yasaklandı.

— Memurların, öğretmenlerin sendika kurmaları yasaklandı.

— Grevler etkisiz hale getirildi, grev yerine çadır kurmak yasaklandı.

— Fişlenenlerin yurtdışına çıkmaları, pasaport almaları yasak.

— 500.000 üyeli DİSK'in faaliyeti yasak.

Daha birçok anayasal yasak varken emekçiden, işçiden yana olduğunu söyleyen partilerin ipliği pazara çıkmıştır. İşçinin belini kıran ANAP, DYP ile ikiz kardeştir. İşçiden, emekçiden yana olduğunu, sosyal demokrat olduğunu söyleyen SHP ise esas yasakları bir yana bırakmış, Anayasa'nın 4. maddesini ön plana çıkarmıştır. DSP ise yasaklara toptan karşı olduğunu söyleyerek bol keseden savuruyor. Kendisine saf sosyal demokrat diyenlerin de geçmişte işçi sınıfının önüne bir dizi yasaklar diktiği unutulmamalıdır. Türkiye'nin en büyük işçi örgütü olan Amerikancı, sarı ve uzlaşmacı TÜRK-İŞ partilerüstü politikasından vazgeçmiş gibi ANAP'a karşı tavır içine girmiş. TÜRK-İŞ yöneticilerini bu tavıra iten ana neden kendi çıkarlarını büyük ölçüde etkileyecek, yöneticilik sürelerinin bu dönemde dolmasındandır. Yoksa samimi olarak toplumsal yasaklardan rahatsızlık duyduklarından değildir.

Referandum aldatmacasının neticesi 'evet' de çıksa, 'hayır' da çıksa bugünkü siyasi iktidarın ve sermayenin işine yarar. Referandum aldatmacasının esas amacı toplumsal desteğini çok kısa sürede yitiren 82 Anayasası'nı meşrulaştırmak, yeniden toplumsal destek sağlamakla birlikte, işçilerin, emekçilerin önündeki yasakları kaldırmak değil, sınıfı burjuvazinin politik aracı yapmak ve kuyruğuna takmaktır.

İşçilerin, geniş emekçi kitlelerin ve ezilenlerin baskılara ve her türlü eşitsizliğe maruz kalanların önündeki yasaklar kalkmalıdır. Anti-demokratik bütün uygulamalar son bulmalıdır. Bu taleplerin gerçekleşmesi için de başta işçi sınıfı olmak üzere her kesim kendi dertlerine kendilerinden başka derman olacak bir gücün olmadığını anlamalıdır. Yasakları kaldıracak güç kendi mücadele'leridir. Bugün en sıradan yasağı kaldırmak için bile örgütlü bir mücadele kendini dayatmaktadır. Bu haklar uğruna kitlesel mücadele, bu mücadelenin başarısı için de kitlesel örgütlenme gerekmektedir. İşte bize göre acil olan ve gündemde olan budur.

Bizler Tekgıda-İş Dev. Demokratik İşçi Muhalefeti olarak oy çoğunluğuyla bunun bir aldatmaca olduğunun gerekçelerini belirttikten sonra oylamayı protesto biçimi olan 'boş oy' kullanmayı karar altına almış bulunuyoruz. Tüm demokrat ilerici ve yurtsever işçi, memur, aydın ve dar gelirlileri bu yönde oy kullanmaya çağırıyoruz.

Tekgıda-İş Demokratik İşçi Muhalefeti

İlk adım

Sahibi: Hakan GÜLDAĞ
Yazı İşleri Müdürü: Kemal KÖK
Yönetim Yeri: Alayköşkü Cad. Sıdıka Batu İşhanı No: 2/5 Cağaloğlu-İstanbul

Baskı: GARANTİ OFSET

PROTESTOCU 'EVET' OYLARINI ARTTIRALIM!

[illegible]

Günlerce süren itişip kakışmanın, görüşmelerin ve tartışmaların ardından Anayasa'nın geçici 4. maddesinin kaldırılması önce TBMM'de oylandı, daha sonra da bu konu 6 Eylül'de bir referanduma sunuldu. Bu Anayasa'nın nasıl ve hangi koşullarda yapıldığını, onaylandığını ve neden bugünkü tartışmalara geldiğini bir kenara bırakalım. Bu konularda sosyalistler arasında, genel hatları ile birbirine yakın açıklamalar yapılıyor. Kısaca '82 Anayasası'nın yasakçı olduğu, insan hakları ve politik hakları [illegible] üzerine olan tespitler de ayrıdır. 6 Eylül oylamasında alınması gereken tutuma değinmeden önce, dikkatlerimizi referandumdan sonra olabilecekler üzerine yoğunlaştıralım. O nedenle, önce referandumun sonucu ile ilgili birkaç saptama yapmakta yarar var.

Her şeyden önce bu referandumun ertesinde, '82 Anayasası ile konmuş olan ve asıl işçi sınıfı ve diğer ücretli çalışanları ilgilendiren **hiçbir politik yasak kalkmayacaktır**. Ne insan temel hak ve özgürlüklerini kısıtlayan 13. madde; ne işçi sınıfının siyasi örgütlenme hakkının yok edildiği 14. madde; ne sendikaların haklarını ve faaliyetlerini kısıtlayan 51. ve 52. maddeler; ne dernek kurma ve [illegible] haklarını kısıtlayan 33. ve 34. maddeler; ne de diğerleri değişmeyecektir. Böylesi bir gelişme sözkonusu olmadığı gibi, demokratikleşme yolunda da adım atılmış olmayacaktır. Bu konuda herhangi bir yanılsamaya kapılmak doğru değildir. Bu işin bir yanı. Çıkabilecek 'evet' veya 'hayır' sonucunun ne gibi durumlara yol açacağını yorumlamaya çalışalım.

1. 'Hayır' sonucu çıkması durumunda ilk saptama, 12 Eylül'le birlikte yürürlüğe konulan tüm uygulamaların ve temel anlayışın çoğunluk tarafından onaylanmış olacağıdır. Bu hem de '82 Anayasası'nın oylandığı günlere göre daha geniş ama halen çok yasaklı ve engelli bir propaganda olanağının bulunduğu dönemdeki bir sonuç olacaktır. Esas olarak 'hayır' kampanyasını yürüten ANAP ve Özal her fırsatta '12 Eylül'e geri dönmek mi istiyorsunuz?' sorusunu sormaktadır. Oldukça yoğun bir biçimde bu eksende sürdürülen bu kampanya, referandum yaklaştıkça [illegible] çıkmaktadır. Bu kampanyanın amacı açık ki, korkutmak, yıldırmak ve insanları [illegible]. İşte '7 yıl önce yapılan her şey doğrudur, iyidir, haklıdır' propagandası tüm bu uygulamaların onaylanmasına yöneliktir. Bu propaganda son derece [illegible] sonuçlar doğurabilecek bir potansiyeldir.

2. 'Hayır' sonucu büyük olasılıkla Özal iktidarının bir süre daha sürmesine yol açacaktır. ANAP ve Özal'ın sürdürdüğü 'hayır' kampanyasının bir diğer ayağını 'gelişen ve refahı artan bir Türkiye' [illegible] kın dönemde -bunun kaç gün veya aya yayılacağı tamamen ekonomik-politik faktörlere ve işçi hareketinin gelişimine bağlıdır- geçici de olsa bir biçimde çözülmüş olacaktır.

'Evet' sonucuna gelince:

1. T.C. Devleti'nin tüm olanakları ile yoğun olarak sürdürülen '12 Eylül öncesine dönmek' konulu kampanyaya rağmen çıkabilecek böylesi bir sonuç, dolaylı da olsa 12 Eylül uygulamalarının çoğunluk tarafından benimsenmemesi olarak yorumlanmalıdır. Dolaylı kaydının konulmasının nedeni, güçlü ve yığınsal bir biçimde askeri dönemi eleştiren bir kampanyanın, sosyalistlerin bağımsız, canlı ve örgütlü çabaları ile sürdürülemiyor olmasıdır. Sosyalistlerin bu konudaki örgütsel yetersizlikleri ortadadır. Ayrıca tüm burjuva politikacıları (Demirel ve Ecevit başta olmak üzere) ve Türk-İş yönetimi, adeta 12 Eylül'e sataşmama konusunda yazılı olmayan bir protokole uyma havasındadırlar. **Tüm bu olumsuz faktörlere rağmen çıkacak bir 'evet' çoğunluğu, referandumun ertesinde işçi sınıfı ve tüm ücretli çalışanları ilgilendiren politik yasaklara karşı şu ana kadar olduğundan daha köklü ve geniş bir mücadele sürdürmenin zeminini oluşturacaktır.** Bugün 'yasaksız ve ayıpsız Türkiye' sloganı ile kampanya sürdüren burjuva politikacıları, yarın 'yasaklı Türkiye'den yana olacaklardır. O nedenle de tüm yasaklara karşı en başından beri mücadele etmiş olan sosyalistler, yine bu mücadelenin ağırlığını yüklenmek zorunda kalacaklardır. Olası bir 'evet' sonucunun ardından tüm yasaklar gündeme getirilmelidir.

2. Sermaye sınıfının kendi içindeki temsil ilişkisi sorununun çözümü 'evet' sonucu çıkması halinde bir süre daha uzayacaktır. Bu süre şüphesiz ki çok uzun olmayacaktır. Bu süreci işçi hareketinin yeniden şekillenmesi ile birlikte değerlendirmek gerekmektedir. '87 yılında şu ana kadar 600.000 civarında işçi için imzalanan sözleşmeler, daha şimdiden değerlerini yitirmiştir. **Artan grev, grevci ve grevde geçen gün sayısı işçilerin kararlılıklarının da yükselmekte olduğunun bir işaretidir.** O nedenle politik istikrarsızlık -şu durumda ANAP-DYP arasındaki temsil ilişkisi sorunudur- ile çakışacak olan yeniden şekillenme süreci, hareketin alanının ve politizasyonunun artması sonucunu doğuracaktır. Asıl dikkatimizi bu sürece çevirmemiz gerekmektedir.

Politika üretmekte, gerçeklerin anlaşılması veya saptırılması genellikle aynı kategoride değerlendirilir. Ancak işin içine sınıf denilen sosyal yapılar girdiğinde durum farklılaşır. Sorun gerçeklerin, politik alana somut talepler ve bunları gerçekleştirecek biçimler aracılığı ile tercüme edilmesi olarak karşımıza çıkar. Bu sorunda önemli olan yaşanan toplumsal ve politik gelişmeleri ve durumu doğru yakalayıp ona göre [illegible] bulunmaktır.

İşte bu nedenlerden ötürü, askeri rejimin tüm uygulamalarına ve yasaklarına [illegible] ve [illegible] protestocu bir 'evet'in anlamı vardır.

Bir noktaya daha değinmek gerek. Bu da 'evet' [illegible] MDP çekişmesinde ANAP'a gülümseyen, ANAP-DYP itişmesinde DYP'ye sempati ile bakan, ayrıca SHP'nin de demokrasi kuracağını iddia eden bir yaklaşıma sahiptir. 'Evet' propagandasını böylesi bir eksene oturtmak, 'demokratikleşme'nin sınıf mücadelesi ekseninden koparılması demektir. İşçi hareketini, her zaman kendi sağındaki güçlere tabi kılma alışkanlığını iyice geliştirmiş olan bu anlayışın bu kez de böyle davranması şaşırtıcı değildir.

'Boş oy' ve 'boykot' gibi önerilerde kullanılan gerekçeler ise, gerçeklerin ve gelişmelerin politik alana tercümesinde son derece yetersiz ve yanlış yönler taşımaktadır. Sosyalistlerin bu oylamada taraf olmadıkları iddiası yine Özal'ın kampanyasında çürümüştür. Özal tarafından seçilen örnekleri ('Boran ve Perinçek geri mi dönsün istiyorsunuz?') nasıl değerlendirirsek değerlendirelim, hedef alınan son derece açık olarak sosyalistlerin varlıklarıdır. Ayrıca bunun sadece bir korkutma faktörü olarak kullanılmadığı da açıktır. Bu anlayışın yarın, bu kez de sosyalistlerin varlığını bir oylama konusu yapabileceğinin ilk işaretleridir. Demek ki sosyalistler taraftır ve bu duruma uygun düşen yanıt verilmelidir. Sorun hiç de iddia edildiği gibi 'Özal ile Demirel arasında tercih yapılması' gibi bir saçmalığa indirgenemez.

Sıkça kullanılan diğer gerekçelerde 'anti-demokratik ikilem', 'alet olmak', 'halk oyunun burjuvazinin siyasi temsilcileri arasındaki çekişmeye alet edilmesi', 'oyun-aldatmaca' gibi ifadelerle dile getirilmektedir. Bir hatırlatma yapmakta yarar var. Yaşanan toplumsal ilişkiler, burjuva egemenlik ilişkileri tarafından belirlenmektedir. Yukarıdaki ifadeleri kullanacak olursak, 'acaba genel seçimler halk oyunun ne tür bir çekişmeye alet edilmesidir?' 'Bu egemenlik ilişkilerinin varlığındaki herhangi bir ikilem nereye kadar demokratik olabilir?' Bu anlayışla yaklaştığımızda, her gelişmeyi 'oyun, aldatmaca' gibi vulger ifadelerle nitelemek mümkündür. Hatta milyonlarca işçi ve ücretli çalışanın, bu egemenlik ilişkileri altındaki politik tutumlarının neredeyse hepsini elitist ve tepeden bakan bir ifadeyle 'alet olmak' biçiminde tanımlayabiliriz. Bu gerekçeler, bu biçimleri ile politik mücadele alanını umursamayan bir tutuma işaret etmektedir. Daha kötüsü, farkında olmadan ve dolaylı olarak burjuva hegemonyası altında farklı türden bir işleyişin olabileceğini varsaymaktadırlar. Bu umursamazlığın ve varsayımın, işçi sınıfının bağımsız tavrı ve politikası olabileceği iddiası ise tamamen kendinden menkuldür. Bu olsa olsa işçi sınıfından bağımsız bir tutumdur.

Şu unutulmamalıdır, tüm uygulamaları gerçekten tartışma konusu yapabilecek olanlar sosyalistlerdir. İşçi hareketinin yeniden şekillenme sürecinin dinamiklerini kavrayıp, tüm yasaklara karşı protestocu 'evet' oylarını artırmak, yarının mücadelesini genişleten bir diğer zemini oluşturacaktır.

ilk adım

7 mayıs

yeni aşama

ZEMİN

İşçiler ve